

R. P. R.

DOS. Nr. 40005

VOL. Nr. 130

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta

1531951

P 000148, Vol. 130

Data

P. 148/130

Urmează Vol. Nr. 131

Strict Secret

UIC 130

①

REFERAT
=====

Privitor la activitatea criminală de sabotare a
lui VASILE LUCA.

Testament

2

C.N.S.A.S.

M. H. H. H.

24 iunie 1954

CONFIDENTIAL - PERSONAL

R E F E R A T

=====

Din analizarea materialului de anchetă rezultat din cercetarea grupului de sabotori din sistemul financiar-bancar în frunte cu VASILE LUCA și alții, a reeșit că în prezent ancheta se află într-un stadiu înaintat, care face posibil desăvârșirea și terminarea ei într-un timp de circa două luni de zile.-

Tinând cont de cele arătate mai sus, precum și de faptul că materialul anchetei are un caracter tehnic și prezintă o complexitate, considerăm că este necesar ca acele organe ce vor fi chemate să continue rezolvarea problemei în faza ei judiciară, să o cunoască bine și în acest scop trebuie să aibă și timpul necesar pentru studierea și cunoașterea ei în adâncime.-

Pe baza acestor considerente socotim că este necesar ca acei tov. care vor fi chemați să soluționeze această problemă în faza ei judiciară, să ia contact chiar de acum cu materialul de anchetă pentru a-l studia și a-l pregăti pentru proces.

Tovarășii care vor avea această sarcină urmează să fie desemnați dintre acele elemente care prezintă încredere și au experiență acumulată în ultimele procese, în care s-au judecat infracțiuni contrarevoluționare și antistatale.-

Totodată acești tovarăși, care în prezent îndeplinesc diferite funcții de răspundere, urmează să fie eliberați din funcțiile lor pe întreaga perioadă de timp cât vor dura pregătirea și judecarea cauzei.-

În acest scop propunem să fie numiți următorii tovarăși:

- Col. MOISESCU	- președintele completului de judecată.-
- " RIPEANU GR.	- procuror
- " ARDELEANU A.	- procuror.-

DE ACORD:

C O L O N E L

Fr. Butyka
Fr. Butyka

CM/2 ex.

M A I O R:

Gh. Mezei
Gh. Mezei

C A P I T A N

D. Marinache
D. Marinache

Strict Secret

R E F E R A T

Activitatea criminală de sabotare a economiei naționale de către fosta conducere a sectorului financiar-bancar și a Cooperăției în frunte cu VASILE LUCA, a constituit obiectul unor cercetări, prin:

I. Comisiile de partid care au verificat la sediile respective ale Ministerului de Finanțe, Băncii de Stat R.P.R. și ale Băncii de Credit și Investiții, scriptele și activitatea acestor instituții întocmind o serie de referate.-

Aceste cercetări au stabilit în stadiul actual că în fruntea acestei activități criminale se găsește VASILE LUCA, care a conceput, inițiat și dirijat toate aceste acțiuni multiple de sabotare a economiei și finanțelor țării noastre, imprimând în toate aceste sectoare linia sa deviatoare, antipartinică, antisovietică și opusă intereselor regimului nostru de democrație populară și ale clasei muncitoare din țara noastră.-

Cercetările efectuate, au stabilit în mod concret următoarele vinovății în sarcina lui VASILE LUCA:

Referatele comisiilor de partid au stabilit că VASILE LUCA, în calitate sa de fost Ministru al Finanțelor, a urmărit prin îndrumările date organelor aflate în subordinea sa o vastă acțiune de sabotare a industrializării socialiste, frânarea ritmului de construire a socialismului în țara noastră și a ritmului de dezvoltare socialistă a agriculturii, avantajarea chiaburimii și a elementelor exploata-

./.

toare dela orașe, subminare a alianței între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, de sabotare a reformei bănești, etc.

În vederea atingerii acestor obiective dușmănoase, VASILE LUCA a folosit următoarele metode:

- Sabotarea finanțării întreprinderilor socialiste prin neacordarea fondurilor de rulment și investiții, ceea ce a încetinit ritmul producției.-
- Planificarea nereală a cotelor de beneficii.-
- Favorizarea pe calea impozitelor a elementelor capitaliste dela sate și a celor exploatare dela orașe.-
- Împiedicarea controlului de către secția Plan-Finanțe a C.C. al P.M.R. asupra activității Ministerului de Finanțe și a celorlalte instituții financiare.-
- Intensificarea încasării impozitelor în preajma reformei bănești ceea ce a dus la micșorarea circulației monetare și sustragerea dela efectul reformei bănești a unor elemente capitaliste. Desconspirarea și apoi încercarea de a compromite reforma bănească prin circulări confuze și contradictorii care au provocat agitație și nemulțumiri tocmai printre muncitori.-
- Prezentarea unor bugete false excedentare, prin ascunderea față de Consiliul de Miniștrii a unei datorii de circa 20 miliarde a Ministerului de Finanțe către Banca de Stat.-
- Mărirea prețurilor de achiziție a produselor agricole în opunere cu prețurile fixate prin Hotărârea Consiliului de Miniștrii, ceea ce a dus la stocarea produselor și la favorizarea țăranimii avute în detrimentul clasei muncitoare.-
- Menținerea în toate aceste sectoare de activitate a unor elemente dubioase, afaceriste, foști exploatare, funcționari ai vechilor regimuri, sub pretextul tehnicității și desconsiderarea elementului muncitoresc care nu a fost promovat în funcții de răspundere.-

II. FAPTE REZULTATE DIN DECLARAȚIILE OBTINUTE PANA
IN PREZENT IN PROBLEMA FINANCIARO-BANCARA SI A COOPERATIEI.

1/.. Politica dușmănoasă și sabotoare în problema fondurilor de rulment, a suplimentărilor și a investițiilor.

La baza politicii sale de finanțare a industrializării socialiste a țării noastre, VASILE LUCA în opoziție cu linia Partidului și desconsiderând experiența primului Stat Socialist, a pus teza sa antimarxistă că în condițiile trecerii de la capitalism la socialism, lupta de clasă nu se ascute ci se stinge și că cheia dezvoltării economice a țării noastre ar fi nu industrializarea socialistă ci îmbogățirea chiburimii.-

Pornind de la această premiză, VASILE LUCA a luat o serie de măsuri care au împiedicat în practică buna funcționare a industriei socialiste, printr'o politică de frânare a dezvoltării industriei mijloacelor de producție și a industriei grele în general. În acest sens el a căutat să pună piedici aplicării politicii Partidului nostru și în problema investițiilor pentru nevoile social-culturale ale muncitorimii.-

Astfel, SOLYMOS IVAN, fost vice-președinte al Centrocoopului, arată în declarația sa din 1 Iulie 1952, următoarele:

"Deasemenea VASILE LUCA avea o atitudine dușmănoasă față de sectorul industrial. Astfel s'a manifestat de mai multe ori față de mine printr'o atitudine nejustă, exprimându-se că dă prea mulți bani sectorului industrial, fără rezultate suficiente.-

Ca o consecință a acestor atitudini, avea tendința de a reduce schemele întreprinderilor industriale și de a refuza fondurile de rulment. În special față de lucrările Canalului Dunărea - Marea Neagră, s'a manifestat dușmănos, refuzând aprobarea schemei și a sumelor necesare.-

Astfel prezentându-i schema Canalului, mi-a dat ordin ca să reduc schema cu 60%".-

În declarația sa din 23 Aprilie 1952, numitul PAPUC EMIL, fost șeful sectorului Planificarea Circulației Monetare din Banca de Stat R.P.R., arată următoarele:

"La întocmirea planului de casă pe trim. IV al anului 1951, se făcuseră la Consiliul de Miniștrii de către VASILE LUCA amputări masive la toate capitolele de plăți arătate mai sus, astfel că în tot cursul executării planului de casă pe trim. IV/1951, s'au primit de către sectorul Planificarea Circulației Monetare începând cam din 25 Oct. 1951, cereri tot mai numeroase de suplimentări în special la cărașie și deplasări.

Cu toate că sectorul prin IVANCEANU VICTOR prin directorul adjunct PLEACOV DUMITRU și prin mine am sesizat zi de zi conducerea superioară a Băncii de Stat și anume pe consilierul RADULESCU GHEORGHE încă la sfârșitul lunii Oct. de numeroasele cereri de suplimentări ce se primeau în Centrală, sau se cereau telefonic urgent de către sucursalele noastre, totuși dela prima sesizare și până la 5-6 Noembrie 1951, consilierul RADULESCU mi-a spus categoric de fiecare dată, în fiecare zi "nu se dă nici o suplimentare" și a spus că se va duce VIJOLI astăzi sau mâine la Ministerul Finanțelor să ceară aprobarea suplimentărilor direct dela VASILE LUCA.

Deși am sesizat în fiecare zi situația tot mai grea a unităților noastre exterioare, cât mai ales a întreprinderilor economice care aveau nevoie urgent de numerar (direct productive), totuși conducerea Băncii nu ne-a dat până la 5-6 Noembrie 1951 nici un fel de aprobare pentru a rezolva măcar în parte cererile ce ne reveneau".-

WEISZ IOAN, fostul director general al Băncii de Investiții, arată în legătură cu aceasta, în declarația sa din 2 Iunie 1952, următoarele:

"Insuficiența fondurilor de rulment a dus la nerealizarea planului de producție, căci din lipsă de fonduri nu s'au putut aproviziona cu materiale, achita salariile, deci din insuficiența mijloacelor financiare producția a suferit atât cantitativ cât și calitativ. Conducătorii unităților economice care trebuiau să recurgă la credite bancare, au fost împiedicați de a întrebuința toată activitatea lor în vederea organizării muncii de producție sau de desfacere, pierzând vremea cu îndeplinirea formalităților în mod normal inutile, pentru obținerea fondurilor bancare. Toate acestea au contribuit la desorganizarea unităților economice, la desorganizarea gospodăriei chibzuite și la mărirea prețului de cost. Unele unități s'au îndatorat, blocând conturile furnizorilor, care la rândul lor au blocat conturile altora. Lipsa de preocupare a Ministerului de Finanțe de a urmări raportul între creșterea fondului de salarii și creșterea productivității muncii, a dus la creșterea nejustă a fondului de salarii și deci la mărirea prețului de cost".-

Mentalitatea profund dușmănoasă a lui VASILE LUCA și opusă politicii de industrializare socialistă a țării noastre după modelul Uniunii Sovietice și rigiditatea pe care el a impus-o în chestiunile de finanțare și investiții fără a ține

seama de condițiunile de fapt, de greutățile existente și de interesul vital ce exista pentru dezvoltarea industriei grele și accelerarea ritmului de construcție socialistă, apare și din declarația lui MODORAN VASILE din 14 Iulie 1952:

"La mijlocul lunii Februarie a.c. eram în cabinetul lui VASILE LUCA, când IACOB l-a întrebat dacă nu socotește necesar să se ușureze măsurile pentru eliberarea numerarului la planul de cassă și să treacă treptat la regimul normal, având în vedere că s'a scurs dela reforma bănească destul timp care să justifice aceste măsuri. La observația lui IACOB că aceste măsuri împiedică dezvoltarea economiei naționale, LUCA a răspuns că nu are decât să "trosnească" că pe el nu îl privește deși problemele acestea cădeau în sarcina Ministerului de Finanțe".-

RADULESCU GHEORGHE, fost consilier la Banca de Stat R.P.R., arată în declarația sa din 5 Iunie 1952, următoarele:

"Este adevărat faptul că în trim. IV al anului 1951, s'au primit în Centrala Băncii de Stat mai multe cereri de suplimentări decât în trimestrele anterioare. La această situație s'a ajuns în urma faptului că în planul de cassă s'au prevăzut sume mult mai mici decât în celelalte trimestre, la capitolele "Aprovizionări" și "Deplasări". După cât îmi amintesc Banca de Stat a prevăzut aceste sume mult mai mici, în urma faptului că prezentându-se Ministerului de Finanțe planul de cassă pentru a fi aprobat, VASILE LUCA a redus sumele inițiale care au fost la fel ca și în trimestrele anterioare

Reducerea acestor sume a provocat întreprinderilor greutăți prin aceea că trebuiau să facă cereri de suplimentări, dat fiind faptul că necesitățile de numerar erau mai mari, ceea ce implica îndeplinirea de formalități și pierderea de timp, ducând în ultimă instanță la stânjenirea planurilor de producție ale întreprinderilor.-

Fiind chemat de VIJOLI AUREL cu ocazia când acesta a adus dela Ministerul de Finanțe proiectul de plan pentru a fi refăcut, i-am spus acestuia de consecințele reducerii sumelor din cele două capitole.- VIJOLI AUREL mi-a răspuns că reducerile au fost făcute de către VASILE LUCA și că nu se mai poate face nimic".-

Această politică de restrângere a creditelor pentru investiții urmărea în mod vizibil nu numai frânarea industrializării socialiste ci și subminarea reformei bănești,

ale cărei principii și termene de aplicare erau cunoscute în primul rând de către VASILE LUCA.- În acest sens RADULESCU GHEORGHE arată în continuarea aceleiaș declarații, următoarele:

"Politica monetară în acea epocă trebuia să fie de lărgire a plăților și nu de restrângerea lor, dat fiind faptul că sumele reduse se refereau la cumpărări din sectorul particular care trebuiau să fie cât mai larg planificate. Aceasta pentru a da posibilitatea întreprinderilor, să-și procure cele necesare producției cu lei care în scurt timp urmau să fie retrași. Acest fapt ar fi dus la îndeplinirea a însuși scopului reformei bănești, acela de a lovi în sectorul particular care se compunea din speculanții dela orașe și sate. Deci această restrângere de plăți a fost de natură să dăuneze economiei naționale".-

Deplina înțelegere în ducerea acestei politici dușmănoase de investiții între VASILE LUCA și fostul Președinte al Băncii de Stat R.P.R. VIJOLI AUREL, cum și faptul că se urmărea între altele și subminarea reformei bănești, apare și din declarația lui PAPUC EMIL, din 5 Mai 1952:

"Din momentul în care VIJOLI AUREL a primit din partea Guvernului sarcina pregătirii reformei bănești, ar fi trebuit să traseze direct sau prin consilierul RADULESCU GHEORGHE, anumite directive sectorului Planificarea Circulației Monetare, directive pe baza cărora acesta (P.C.M.) să poată dispune către unitățile exterioare ale Băncii de Stat, de a deschide mai larg robinetul la plăți și anume la capitolele Deplasări, Aprovizionări și Plăți pentru servicii (piese și materiale dela particulari și cărașie) și "alte cumpărături din mediul rural", (animale de tracțiune și furașe) dela particulari, țărani individuali. Aceste directive nu au fost date de către AUREL VIJOLI nici chiar atunci când sectorul Planificarea Circulației Monetare a sesizat pe consilierul RADULESCU GHEORGHE de prezentarea în centrală a unui număr foarte mare de cereri scrise și telefonice de suplimentări la capitolele menționate mai sus, cereri ce erau făcute de către unitățile de Stat, întreprinderi și instituții.-

VIJOLI AUREL nu numai că nu a dat dispozițiuni de a se deschide robinetul cât mai larg la plăți, ba dimpotrivă a dat dispozițiuni consilierului RADULESCU GHEORGHE să oprească orice fel de aprobare de suplimentări la planul de casă pe trim. IV/1951"

Consilierul RADULESCU GHEORGHE ne-a spus categoric de fiecare dată, în fiecare zi: "nu se dă nici o suplimentare, că VIJOLI se va duce cu aceste cereri la Ministrul LUCA să ceară aprobarea suplimentării".-

Rezultă deci că VASILE LUCA, care după cum am văzut ¹⁰ mai sus, era inspiratorul acestei politici opuse liniei Partidului, în cârdășie criminală cu VIJOLI AUREL, care era adeptul acestei politici, nu a aprobat cererile de suplimentări, tocmai pentru a lovi în industrializarea socialistă a țării noastre și în reforma bănească.-

Cele arătate mai sus sunt confirmate și în declarațiile lui WEISZ IOAN; astfel în declarația sa din 9 Iunie 1952, acesta arată următoarele:

"Prin linia trasată de VASILE LUCA, acesta a dus o activitate dușmănoasă împotriva hotărârilor Partidului, prin atitudinea de rigiditate în problema finanțării și a investițiilor în special, prin faptul că el nu a dat nici un ajutor miniștrilor care i s'au adresat pentru înlesniri ci îi trimetea la Consiliul de Miniștri aplicând în mod mecanic disciplina financiară și contribuind astfel la neîndeplinirea planului. Intrucât prin hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1113 se prevedea că decontarea avansului să se facă în tot cursul lucrării și nu numai spre sfârșitul ei, întreprinderile de construcții au avut greutăți în tot cursul anului 1950 și în primele trei luni ale anului 1951, prin imposibilitatea de executare a lucrărilor.-

Prin faptul că această hotărâre nu a fost studiată și întocmită în mod desăvârșit, s'au cauzat mari pagube economiei naționale. În problema acordării fondului de investiții, o problemă de bază principală, o constituie acordarea creditelor pe termen scurt. VASILE LUCA nu cunoștea această problemă. Aceasta a dăinuit din 1949 până în August 1951, pricinuind mari pagube economiei naționale și constituind una din cauzele pentru care constructorii nu puteau începe lucrările.-

Prin neaducerea la îndeplinire a art. 7 din H.C.M. nr. 1113 în care se prevede că B.C.-I. este obligată să verifice formele în termen de 48 ore și să se facă deschiderea finanțării, s'au produs mari întârzieri, ceea ce a dus la neîndeplinirea planului la timp".-

Pentru a-și crea o justificare a refuzului de a aproba cererile de suplimentări și dotarea întreprinderilor cu investițiile necesare, VASILE LUCA a trasat sarcina organelor în subordine din Ministerul de Finanțe și Banca de Stat R.P.R., să nu acorde nici un fel de credite decât pe bază de deviz, contând că prin aceasta se vor crea o serie de piedici birocratice care vor întârzia acordarea acestor credite, cu intenția vădită de a frâna executarea lucrărilor de construcție. În această privință, WEISZ IOAN arată în declarația

sa din 7 Iunie 1952, următoarele:

"In problema documentației, VASILE LUCA mi-a atras atenția dela început să nu lucrăm decât pe bază de deviz. La o ședință cu miniștrii care executau lucrări de construcție, aceștia au ridicat problema devizelor. VASILE LUCA a refuzat orice amendament în această privință, spunându-le că pentru aceasta să se adreseze la Consiliul de Miniștrii și atrăgându-mi din nou atenția să nu lucrez fără devize. Pentru niște lucrări de metalurgie, tov. CHIVU STOICA s'a adresat în scris la Ministerul de Finanțe pentru niște fonduri fără deviz. VASILE LUCA a respins această cerere. Eu personal m'am dus în câteva rânduri cu câteva cazuri concrete pentru aprobarea lor ce erau cerute de Industria Ușoară și Departamentul Gospodăriilor Locale, pe care le-a respins. In general linia imprimată de el era: "fără deviz nu se dau bani". Când i-am arătat că pe șantierele Sovrom-Construcție în apropierea Bucureștiului stau muncitorii fără materiale și fără să producă, VASILE LUCA nu și-a schimbat această linie".-

iar în declarația sa din 6 Iunie 1952, WEISZ IOAN adaugă următoarele:

"Regimul finanțării investițiilor numai pe bază de devize prevăzut de Hotărârea Consiliului de Miniștrii nr. 1113 a fost introdus în anul 1949, nemai fiind corespunzător și a împiedicat investițiile și pe anul 1951. Cu toate că miniștrii care execută lucrări și Banca de Credit și Investiții au arătat fostului ministru de finanțe VASILE LUCA, imposibilitatea de a realiza planul, acesta nu a luat nici o măsură. Prin nerespectarea H.C.M. nr. 1113, în sensul că finanțările nu s'au deschis în toate cazurile în 48 de ore dela data depunerii documentației la Bancă, au survenit întârzieri, ceea ce a avut ca consecință întârzierea planului de investiții pe anul 1951 și anterior. Acordarea creditelor cu termen scurt se face de către Banca de Credit și Investiții și ea nu a mai putut da rezultate fiind introdusă abia în a doua jumătate a anului 1951. Aceasta a împiedicat activitatea întreprinderilor de construcții, provocând blocajul conturilor și plata dobânzilor de întârziere, ceea ce a dus la micșorarea beneficiilor întreprinderilor de construcții.-

Prin faptul că abia în trim. IV s'a introdus sistemul acordării avansului imediat după depunerea documentației, fără verificarea devizelor, a fost sabotată desfășurarea lucrării organizării șantierelelor, ceea ce a adus pagube economiei naționale. De asemenea neexistând unități B.C.I. în toate regiunile și localitățile unde se desfășoară lucrări mari, a fost împiedicată o finanțare normală, deoarece constructorii erau obligați să facă drumuri lungi și inutile pentru orice formalitate.-

Eu sunt vinovat și complice cu VASILE LUCA de acțiunea dușmănoasă și de sabotare a planului de investiții".-

Consecințele acestei activități de sabotare a economiei naționale, sunt arătate de WEISZ în declarația sa din 2 Iunie 1952, după cum urmează:

"Cu toate că Consiliul de Miniștrii a permis aprovizionări de materiale de investiții fără documentație, atât în anul 1950 cât și în anul 1951, totuși planul de investiții nu s'a realizat decât în proporție de 70% iar în anul 1951 s'au pierdut trei luni de zile și planul nu a putut fi realizat decât în proporție de 54%".

Problema finanțării economiei naționale și a investițiilor, astfel cum a reeșit din citatele de mai sus, a avut însă și grave repercusiuni în politica monetară, ducând la subminarea monedei naționale și în acelaș timp a economiei noastre.-

Astfel, VIJOLI AUREL arată în declarația sa din 13 Iunie 1952, următoarele:

"Imediat după reforma monetară din 1947, fiind nevoie de investiții în țară, Ministerul de Finanțe care era obligat să dea fondurile necesare acestor investiții, nu a făcut-o din lipsă de fonduri. Astfel că Ministerul de Finanțe a cerut Băncii de Stat să-i pună la dispoziție sumele necesare, fapt ce s'a și întâmplat. Ministerul de Finanțe trebuia ca îndată ce era în posesia sumelor de fonduri să restituie Băncii sumele respective.-

Ministerul de Finanțe trebuia să acopere pierderile ce le aveau întreprinderile din activitatea lor. Neacoperind aceste pierderi, a determinat Banca de Stat să suporte aceste pierderi.-

Unele diferențe de prețuri dela întreprinderile care normal trebuiau plătite de Ministerul de Finanțe nu au fost plătite și ca urmare a trebuit să le suporte tot Banca de Stat.-

Aceste sume totalizează circa 30 miliarde lei sume care au stat în activul Băncii până în imediata apropiere a reformei bănești din Ianuarie 1952.-

Pentru faptul că Ministerul de Finanțe a rămas dator la Banca de Stat cu sumele arătate mai sus, aceasta a determinat ca Banca de Stat să pună pe piață noi emisiuni de bani. Acest fapt a dus la slăbirea monedei naționale care la rândul ei a slăbit economia națională, subminând totodată interesele clasei muncitoare.-

Dându-mi seama de consecințele politicii de subminare a intereselor clasei muncitoare dusă de VASILE LUCA, IACOB ALEXANDRU și MODORAN VASILE

am atras atenția personal lui VASILE LUCA, ca Ministerul de Finanțe să achite sumele arătate mai sus. Deasemeni am vorbit personal cu IACOB ALEXANDRU și MODORAN VASILE, cărora le-am atras atenția asupra situației create Băncii de Stat prin politica dusă de ei. Deși cu toții știau mai dinainte de această situație, totuși ei nu au luat nici o măsură de achitarea sumei respective".-

Privitor la aceiaș acțiune de înzestrare cu fonduri de rulment prin Banca de Stat, MODORAN VASILE arată în declarația sa din 12 Iunie 1952, următoarele:

"In anul 1949, VASILE LUCA a fost de acord cu propunerea făcută de IACOB ca fondurile de rulment ce urmau să fie date întreprinderilor, să fie acoperite parte cu fondurile din buget, parte cu creditele bancare ce obținuseră întreprinderile dela Banca de Stat. Această propunere a fost pusă astfel: Banca de Stat a ridicat obligația de plată făcută de întreprinderi, scutindu-le de plata de bănzilor. Volumul acestor credite a fost trecut într'un post aparte în bilanțul Băncii de Stat, pe baza acestei metode s'a făcut înzestrări cu fonduri de rulment pe anii 1949, 1950, 1951.-

Sumele provenite din aceste operațiuni de înzestrare cu fonduri de rulment, reprezentau în fond o datorie a Statului la Banca de Stat. Atât la prezentarea bugetului pe anul 1950 cât și la bugetul pe anul 1951, VASILE LUCA n'a dat sarcini pentru introducerea în buget a plății datoriei față de Banca de Stat, deși i-am vorbit despre aceasta.-

La stabilirea excedentului pe anul 1950, această datorie n'a fost luată în calcul, întrucât nu figura la cheltuieli. Neintroducerea plății acestei datorii față de Banca de Stat a făcut ca bugetul pe anul 1950, să apară excedentar, deși în realitate era buget deficitar, datorită acestei sume care greva asupra Statului. Neplata la timp a acestei datorii, precum și neinformarea Partidului de către colectivul de conducere al Ministerului asupra acestei probleme deosebit de importantă, a constituit un act dușmănos față de Partid și clasa muncitoare. Acest act dușmănos a provocat o influență nefavorabilă asupra circulației monetare și a întregii economii naționale.-

iar în declarația sa din 3 Iunie 1952, MODORAN adaugă:

"Excedentul pe anul 1950, s'a stabilit ținând seama de veniturile efectiv realizate și cheltuielile efectiv plătite, deci fără datoria față de Banca de Stat pentru care VASILE LUCA ne dăduse sarcină de plată. Din cauză că nu s'a introdus această datorie în capitolul cheltuieli pentru motivele arătate, bugetul pe 1950 a apărut

excedentar. Dacă ținem seama de această datorie față de Banca de Stat, atunci bugetul pe anul 1950, apare deficitar!"- 14

IACOB ALEXANDRU, fostul ministru adjunct al Ministerului Finanțelor, arată în declarația sa din 14 Iunie 1952, următoarele:

"In anul 1949, s'a început dotarea întreprinderilor cu fond de rulment. In anul 1950 cât și în anul 1951, au existat defecțiuni serioase în sensul că nu s'au prevăzut în buget sumele juste pentru finanțarea fondurilor de rulment. Au fost cazuri când s'au dat unelor întreprinderi fonduri de rulment mai mult decât era necesar, iar la altele mai puțin. Deasemenea au fost unele cazuri când plățile de fonduri de rulment s'au făcut cu întârzieri.-

In ce privește beneficiile și pierderile planificate, în unele cazuri au fost repartizate în mod injust pe unitățile productive. Această situație a făcut ca unele întreprinderi să nu poată să realizeze beneficii astfel nici fondul directorial, iar altele au realizat beneficii cu multă ușurință.-

Astfel întârzierea dotării la timp a întreprinderilor cu fonduri a dus la lipsirea întreprinderilor respective de fondurile necesare, ceea ce s'a resfrânt în mod negativ asupra producției. Stabilirea de beneficii prea mari a dus la aceleași rezultate, plus la imposibilitatea creierii fondului directorial".-

iar în declarația sa din 26 Iunie 1952, IACOB ALEXANDRU arată:

"In cursul anului 1951, Comisia de Stat a Planificării a propus și Consiliul de Miniștrii a aprobat schimbarea planului economic la o serie de întreprinderi. Când prin aceste schimbări s'a schimbat și felul producției, s'au ivit nepotriviri între planul financiar vechi și planul economic nou, deoarece planul financiar n'a fost schimbat și el odată cu cel economic.

Întreprinderile al căror plan economic a fost schimbat fără să fie schimbat și planul financiar, când acest lucru era necesar, erau forțate să apeleze la credite dela Banca de Stat la care urmau să fie plătite dobânzi, ceea ce ducea la ridicarea prețului de cost al producției respective. Plata dobânzilor de către întreprinderi în mod nejustificat ducea la slăbirea luptei acestor întreprinderi pentru întărirea gospodăriei chibzuite, ceea ce reprezenta un pericol foarte mare pentru întărirea disciplinei de plan și a celei financiare. Eu am avut cunoștință de consecințele care decurg din nepunerea de acord a planului economic cu cel financiar.-

DINU CONSTANTIN, fost director adjunct la Ministerul de Finanțe, la Direcția Finanțării Economiei Naționale, arată în mod concret aplicarea acestei politici de investiții, în declarația sa din 12 Iunie 1952:

"Cunosc două cazuri mai importante, unde atitudinea luată de către conducerea Ministerului de Finanțe a produs greutate în realizarea în termen a planului de investiții de către întreprinderile de construcții respective:

1/. Respingerea cererii făcută în jurul datei de 1 Noembrie 1951, de către Ministerul Metalurgiei, de a nu se mai pretinde de către B.C.I. la deschiderea finanțării, devizul de detalii (execuție).-

2/. Respingerea cererii Ministerului Energiei Electrice către conducerea Ministerului de Finanțe, de a se acorda întreprinderilor sale de construcții creșterea de fond de rulment sau cel puțin a unui avans important necesar lucrărilor din planul de investiții energetice pe anul 1952.

Nefinanțarea la timp a planului de investiții a avut ca urmări practice întârzieri în executarea lucrărilor de investiții. Au avut de suferit următoarele lucrări:

a/. Lucrările pe care le aveau de executat întreprinderile de construcții ale Ministerului Energiei Electrice: Energo-Construcția, Electro-Montajul și dacă nu mă înșel Hidrocentrala Electrică V.I. Lenin-Bicaz.-

b/. Lucrările de investiții din domeniul Ministerului Metalurgiei sunt foarte numeroase și nu știu care anume a avut de suferit".-

2/. Politica de avantajare a chiaburimii și mijloacele folosite în acest scop:

Cu totul contrară liniei Partidului și vădit dușmănoasă a fost politica fiscală pe care VASILE LUCA a imprimat-o în materie de impozite agricole și ea a dus la subminarea economiei și finanțelor noastre și la slăbirea alianței între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare prin avantajarea acestora din urmă.-

Astfel, VIJOLI AUREL, arată în declarația sa din 13 Iunie 1952, următoarele:

"Politica de impozite dusă de VASILE LUCA și IACOB ALEXANDRU asupra țărănimii și în special a chiaburimii a fost de așa natură că a subminat și mai mult moneda noastră după reforma monetară din 15 August 1947, fapt care a silit Partidul și Guvernul să vină cu o nouă reformă în Ianuarie 1952.-

În legătură cu politica nejustă în ce privește impozitul agricol a fost sesizată în mod oficial comisia formată la C.S.P. (Comisia de Stat a Planificării). Această comisie studia situația economică a țării. Constatând că impozitul agricol este prea redus față de veniturile țărănimii și în special a chiaburimii, această comisie a stabilit ca Ministerul de Finanțe să ia măsuri ca dela 1 Ianuarie 1951, să mărească impozitul agricol. Deși VASILE LUCA și IACOB ALEXANDRU au cunoscut această hotărâre, ei nu au luat nici un fel de măsuri. Deasemeni am cunoscut că VASILE LUCA a dus o politică de subminare a economiei și finanțelor noastre prin aceea că a pus să fie redusă suma de 12 miliarde fixată pentru impozitul agricol la 9 miliarde lei.

Consecințele reducerii impozitului agricol în condițiunile arătate mai sus, au fost următoarele:

- a). Avantajarea țărănimii și în special a chiaburimii.-
- b). Subminarea intereselor clasei muncitoare deoarece avantajarea chiaburimii se făcea în dauna clasei muncitoare.-
- c). Subminarea monedei noastre prin faptul că se ridicau mereu prețurile agricole.-
- d). Nestimularea schimbului între oraș și sat.
- e). Nestimularea țărănimii la o productivitate mai mare".-

În aceeaș privință PAPUC EMIL, arată în declarația sa din 3 Iunie 1952, următoarele:

"Ministerul de Finanțe și Banca de Stat nu au aplicat în mod just impozitul agricol progresiv proporțional asupra veniturilor individuale țărănești așa cum prevede legea de aplicare a impozitului agricol, deși anii 1950-1951 au fost ani în care recolta a fost bogată. Astfel, deși suma de 12 miliarde fixată prin lege ca impozit agricol pe anul 1951 nu era corespunzătoare veniturilor proprietăților individuale țărănești în urma recoltelor bogate, totuși Ministerul de Finanțe nu a impus și încasat decât numai 9 miliarde din această sumă, fixată de lege și acest lucru dovedește că atât Ministerul de Finanțe cât și Banca de Stat au dus o politică de ocrotire a păturilor avute dela sate și în special pătura chiaburească".-

Politica fiscală în materie de impozite agricole dusă de VASILE LUCA, nu este întâmplătoare, ci ea face parte din sistemul de măsuri dușmănoase față de Partidul nostru și de

clasa muncitoare prin care pe baza concepțiilor lui nemarxiste, VASILE LUCA urmărea avantajarea cu orice preț a chiaburimii. Acest lucru rezultă cu prisosință din declarația lui SOLYMOS IVAN din 1 Iulie 1952, în care acesta arată următoarele:

"Participând în calitate de director al Dir. Statelor la ședința pregătitoare a bugetului și legilor fiscale, am asistat la discuții aprinse între consilierul COZORENCO și IACOB ALEXANDRU și MODORAN VASILE. COZORENCO a susținut că impozitele trebuie să fie mărite la elementele capitaliste dela orașe și sate, arătând greșita politică fiscală dusă de către Ministerul de Finanțe în anul 1948 (această discuție a avut loc cu ocazia pregătirii bugetului pe 1949). Cu toate aceste observații făcute de către COZORENCO, legile fiscale pe 1949 au menținut linia veche de favorizare a elementelor capitaliste. În general am observat că propunerile făcute de către COZORENCO, care aveau ca scop îndreptarea muncii în Ministerul de Finanțe și a Băncii de Stat și ducerea unei politici financiare juste, au fost respinse de către conducerea Ministerului în frunte cu VASILE LUCA".-

Metodele prin care VASILE LUCA a urmărit avantajarea chiaburimii au fost numeroase și ele sunt arătate pe larg în declarațiile celor reținuți în problema financiară-bancară și a cooperăției.-

Astfel, CRAIU IOAN, fost consilier ministerial în Ministerul de Finanțe, arată în declarația sa din 3 Iunie 1952, următoarele:

"VASILE LUCA n'a supus Consiliului de Miniștrii pentru a se soluționa definitiv problema identificării chiaburilor, deși era singurul din Minister care putea face aceasta și cunoștea toată problema".-

VIJOLI AUREL arată în declarația sa din 13 Iunie 1952, modul în care VASILE LUCA a acordat credite viticultorilor chiaburi:

"Acest lucru s'a petrecut în felul următor:

- a). Ministerul Agriculturii solicita Băncii de Stat credite pentru viticultori indiferent de poziția lor socială.-
- b). Aceste adrese erau înaintate Băncii de Stat care la rândul lor erau prezentate atât de mine cât și de LUPU MARIN lui VASILE LUCA, pentru a decide.-

c). In baza aprobării dată de VASILE LUCA, Banca de Stat punea la dispoziția viticulturilor indiferent de poziția lor socială, creditele acordate.-

Prin politica dusă de VASILE LUCA în legătură cu acordarea creditelor viticulturilor chiaburi, a fost subminată creșterea socialismului la sate, dându-se posibilitatea creșterii și întăririi chiaburimii.-

Deasemeni creșterea și întărirea chiaburimii s'a făcut și mai mult în urma prețurilor avantajoase ce le-au fost acordate de M.A.T. la desfacerea vinurilor".-

iar în declarația sa din 3 Iunie 1952, VIJOLU AUREL arată rezultatele concrete a avantajării țărănimii și în special a chiaburimii și țărănilor înstăriți, constând din:

"Circa 700.000 (familii) au fost scutite de orice impozit.-

Chiaburii și țărăni înstăriți au fost impuși la un impozit mai mic decât trebuia.-

La impozit s'au dat un număr mai redus de chiaburi decât cel real. Apoi toți aceștia își vindeau produsele lor la prețuri de speculă".-

Consecințele neîncasării diferenței de 3 miliarde de lei la impozitul agricol în urma opunerii fostului ministru adjunct IACOB care aplica întocmai dispozițiile primite de la VASILE LUCA, cu care era în totul de acord, ca și neîncasarea creanțelor asupra debitorilor agricoli care se cifrau la circa 6 miliarde lei vechi, sunt arătate de către PAPUC EMIL în declarația sa din 5 Mai 1952:

"Consecința principală a acestor acțiuni a fost în primul rând creșterea și întărirea elementelor capitaliste de la sate (chiaburimea) care au avut posibilitatea să acționeze nestințeriți acumulând bani și produse agricole pentru a le specula în voie pe piața neorganizată, mărinț în felul acesta prețurile la articolele alimentare. O altă consecință importantă a fost aceea că prin neaplicarea justă a impozitului agricol, acesta nu a mai constituit o pârghie importantă în mână Guvernului de a mări fondul de produse agricole și prin aceasta populația orășenească respectiv clasa muncitoare a fost lipsită de produsele agricole de strictă necesitate.-

Aceeaș politică injustă de desavantajare a clasei muncitoare este arătată în declarația sa din 24 Iunie 1952, de către SOLYMOS IVAN, în care acesta arată:

"In luna Iunie 1951, STEFAN VOITEC hotărăște fără a pune prealabil în discuția comitetului executiv, un plan de 42 miliarde lei la mărfurile industriale pentru trimestrul III. Acest plan a fost susținut cu tărie de VASILE LUCA. Trebuie să menționez că în acest plan au fost prevăzute și trimise cantități enorme de mărfuri industriale alimentare către sate, pe când planul de achiziții a fost foarte mic. În special în acel timp, la insistența lui VOITEC, VASILE LUCA a dat ordin să se trimească cantități mari de zahăr la sate, fără a se cere în schimb produse agricole".-

iar în declarația sa din 20 Iunie 1952, SOLYMOS IVAN redă un alt aspect al aceleiași politici de avantajare a chia-
burimii:

"Deși în Statutul Cooperăției se prevede că mărfurile deficitare (mărfuri în cantități mici de bună calitate și căutate de consumatori) să se vândă numai cooperativelor (care sunt formate din țărani săraci sau mijlocași) și membrilor GAC-urilor, totuși acest articol din Statut nu a fost respectat; mărfurile fiind vândute fără condiție și chiaburilor. Din aceste cauze cooperăția a fost privită de masele largi ale țărănimii muncitoare ca o unitate în favoarea chiaburilor. Această acțiune abil făcută de către cooperăție, a dus la creierea de nemulțumiri în masele largi ale țărănimii muncitoare, ceea ce a avut o influență în necreierea gospodăriilor agricole colective. Această acțiune criminală a putut să se pună în aplicare, denaturând rolul și importanța cooperăției, prin acea politică, că, cooperăția face comerț privind numai aspectul economic și excluzând aspectul real politic; astfel VASILE LUCA afirma permanent și imprimă această linie că "cooperăția face comerț" și "voi nu sunteți decât comercianți, vindeți ace-luia care caută marfa, deci și chiaburilor".-

Suștineri de felul acestora din urmă au mai fost fă-cute de VASILE LUCA și în alte ocazii și ele sunt relatate de SZABO ADALBERT, în declarația sa din 2 Iulie 1952:

"Cu ocazia unei ședințe în luna Februarie 1951, care a avut loc în cabinetul lui VASILE LUCA din Ministerul de Finanțe, s'a propus să se ia măsuri împotriva faptului că în schimbul mărfurilor industriale pe care le primeau țara-nii cu un preț mai redus decât la comerțul de Stat și nu dau nimic în schimb și că prin aceasta în loc să se ducă politica justă a Partidului se merge pe panta chiaburirii țărănilor.-La aceas-ta VASILE LUCA a răspuns că țărăni dau cota obligatorie iar cu restul produselor sunt liberi să facă ce vor și nu este sarcina noastră să fa-cem îngrădirea chiaburilor, aceasta revenind Ministerului de Finanțe, prin impozite".-

3/. Acțiunea de subminare și sabotare a intereselor clasei muncitoare, dusă prin Centrocoop.

Deși avea ca sarcină strângerea alianței între țărănimea muncitoare și clasa muncitoare prin favorizarea schimbului de mărfuri dintre oraș și sat, linia imprimată de VASILE LUCA a transformat acest important mijloc de strângere a alianței într'un instrument de favorizare a chiaburimii sateilor, total opusă politicii urmărită de Partidul nostru. Astfel, SOLYMOS IVAN în declarația sa din 20 Iunie 1952, arată:

"Conducerea Centrocoopului a dus o politică narodnică, țărănistă, lipsită de principiul luptei de clasă și ca o consecință a acestei politici conducerea cooperăției a dus o acțiune de subminare și de sabotare a intereselor clasei muncitoare. Conducerea Centrocoopului a introdus conștient această linie sub îndrumarea directă a lui VASILE LUCA. Această acțiune de sabotare și subminare a fost introdusă printr'o serie de dispoziții date de VASILE LUCA și aplicate de către conducerea Cooperăției".-

Subordonarea conducerii Centrocoopului planurilor criminale ale lui VASILE LUCA, a fost posibilă și prin compoziția conducerii Centrocoopului, formată din elemente ca: HULDUBAN VASILE, legionar, SOLYMOS IVAN fost avocat, un element corupt și descompus, DOBRIS GHEORGHE fost membru al P.N.T. decorat cu Coroana României cl. II-a sub regimul antonescian, SZABO ADAIBERT, fost achizitor de cereale sub regimul hortist și proprietar de grădini, etc.

Conceptiile lui LUCA în materie de cooperăție au fost expuse de către acesta în unele ședințe care au avut loc și ele sunt relatate de SOLYMOS în cursul aceleiași declarații:

"Imediat după congres a fost convocat comitetul executiv la o ședință prezidată de VASILE LUCA, unde s'au trasat diferite sarcini membrilor comitetului executiv. La această ședință VASILE LUCA a arătat rolul cooperăției și deci cum trebuie să ducem noi munca în această instituție. Printre altele a afirmat: "Scopul cooperăției este ajutorarea țărănimii în general. Acest scop trebuie să-l îndeplinească cooperăția, ducând cât mai multe mărfuri la sate pentru aprovizionarea țărănimii. Cooperăția trebuie să facă un comerț larg la sate. Deci expunerea lui LUCA la această ședință a fost o orientare politică pentru noi cum trebuie să ducem munca în cooperăție. Deși știam că cooperăția are ca scop întărirea alian-

./.

ței între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, prin expunerea lui LUCA, astfel cum a fost făcută, am văzut că el se situează pe o poziție țărănistă, contrarie principiului și scopului creierii cooperăției".-

La o altă ședință, în urma faptului că consiliera RODICA BORTOI a amintit despre rezoluția din 3-5 Martie 1949, VASILE LUCA a replicat următoarele:

"Nu putem acum în 1950 să discutăm rezoluția din 3-5 Martie 1949, deoarece ne aflăm în 1950, iar rezoluția Partidului din 3-5 Martie 1949 nu mai poate avea nici un sens".-

În mod concret politica dușmănoasă a Centrocopului s'a manifestat prin următoarele acțiuni arătate de SOLYMOS IVAN, în declarația sa din 27 Iunie 1952:

"Ca una din acțiunile criminale de sabotare a fost și problema creditelor care erau dirijate de mine în cadrul Centrocopului. Deși mi-am dat seama că prin obținerea de credite prea mari și nejustificate, lovesc în economia națională și prin aceasta se împiedică acordarea de credite altor sectoare mai importante, totuși am insistat prin diferite forme pentru a obține aceste enorme sume de bani. Prin această metodă am făcut ca la conducerile unităților noastre să dispară grija pentru o bună gospodărire, ceea ce a dus la slăbirea lor economică și financiară. Această acțiune criminală a mea a fost susținută și îndrumată de către VASILE LUCA. Scopul acestei acțiuni a fost creierea de haos, de slăbire economică a unităților cooperatiste și de lovire în economia națională".-

O altă metodă prin care a fost lovită îndeosebi reforma bănească, a constat din introducerea salarizării procentuale în unitățile cooperatiste. În această privință SOLYMOS IVAN declară următoarele:

"Astfel, la introducerea salarizării procentuale în sectorul comercial era necesară o hotărâre a Consiliului de Miniștri, fiindcă era vorba de introducerea unui nou sistem pecuniar. Această formă de salarizare am introdus-o în cooperăție, fără hotărârea Consiliului de Miniștri ci pe simpla dispoziție a lui VASILE LUCA. Menționez că introducerea noului sistem de salarizare a fost făcută începând din luna Septembrie 1951 până la 15 Decembrie 1951, în perioada premergătoare reformei bănești. Această formă de salarizare a stimulat și împins funcționarii din unitățile cooperatiste să intensifice vânzările de mărfuri. VASILE LUCA cunoștea

în perioada aceasta pregătirile în vederea reformei bănești, deci aprobarea lui la propunerea mea de introducere a acestui sistem nou de salarizare era dată tocmai în vederea sabotării reformei bănești".-

4/. Politica de sporire a prețurilor la achiziții, în contra hotărârii Guvernului. Măsurile și concepții dușmănoase privitor la aprovizionarea clasei muncitoare.

În această privință SOLYMOS IVAN arată în declarația sa din 3 Iulie 1952:

"În privința politicii prețurilor n'a existat o acțiune izolată a unui membru din conducere, ci o acțiune colectivă a conducătorilor pentru majorarea prețurilor de achiziții în detrimentul schimbului normal între oraș și sat. Astfel, când a apărut hotărârea Guvernului în fixarea prețurilor la produsele agricole a fost o manifestare colectivă opusă acestei hotărâri și ca o consecință a acestora achizițiile s'au făcut cu prețuri mărite și nu conform hotărârii".-

iar în declarația sa din 27 Iunie 1952, el adaugă:

"În ceea ce privește politica de prețuri am fost împotriva hotărârii luată de Consiliul de Miniștri din Septembrie 1950, unde se stabileau prețuri fixe pentru achiziții de produse agricole. Am fost alături și am susținut acțiunea de subminare a acestei hotărâri alături de VOITEC STEFAN și de VASILE LUCA. Astfel am urmărit în permanență mărirea prețurilor de achiziție a produselor agricole sabotând hotărârile Guvernului și Partidului. Scopul acestei acțiuni a fost avantajarea țăranilor chiaburi".-

În declarația sa din 24 Iunie 1952, SOLYMOS IVAN arată rolul pe care l-a avut VASILE LUCA în determinarea politicii de ridicare a prețurilor de achiziții, cu scopul avantajării chiaburimii:

"Trebuie să menționez că în acel timp când apăruse hotărârea Consiliului de Miniștri, VASILE LUCA era în concediu. - Întorcându-se din concediu și fiind pus la curent de președintele cooperativei STEFAN VOITEC cu activitatea cooperativei în special cu hotărârea Consiliului de Miniștri apărută în Septembrie 1950, VASILE LUCA și-a manifestat și el supărarea și ca o consecință achizițiile de produse agricole nu s'au făcut conform prețurilor stabilite de hotărâre ci conform ordinelor date de VASILE LUCA, deci cu prețuri mult mai ridicate decât cele prevăzute în hotărâre".

În legătură cu această chestiune, tot SOLYMOS IVAN arată în declarația sa din 20 Iunie 1952, următoarele; pe baza dispoziției lui VASILE LUCA s'a urmărit o sporire permanentă a prețurilor de achiziție a produselor agricole și reducerea repetată de prețuri la mărfurile industriale. În 1951, s'au desfășurat prin cooperatie mărfuri industriale de peste 120 miliarde lei vechi, din care în mediul rural peste 80 miliarde iar cantitatea totală a produselor agricole achiziționate a fost de circa 18 miliarde lei vechi, ceea ce a dus la o aprovizionare minimă a clasei muncitoare de la orașe și la creșterea permanentă a prețurilor de speulă în detrimentul clasei muncitoare.-

În legătură cu declarațiile lui SOLYMOS IVAN, VICTOR DUSA fost președinte al Institutului Național al Cooperatiei, arată în declarația sa că VASILE LUCA a sabotat în mod sistematic operațiunile de export și restituiri de cereale, în contul împrumuturilor contractate de U.R.S.S. în timpul secetei; el a dus o luptă aprigă contra cooperativelor, neacordându-le creditele și amputând creditele existente. Deasemeni le fixa cote de impozite disproporționate. Aceeaș politică a imprimat-o și Băncii de Stat.-

VICTOR DUSA arată în continuare că în anul 1948, când INCOP-ul (actualul Centrocoop) a început valorificarea produselor agricole libere de la țărani, VASILE LUCA a tăiat aproape toate creditele pentru cooperative, împiedicând ducerea la bun sfârșit a acestei sarcini. El s'a opus deasemeni la curățirea cooperativelor de elementele chiaburești, corupte și dușmănoase.

În domeniul aprovizionării clasei muncitoare, VASILE LUCA a văzut deasemeni o posibilitate de a provoca nemulțumiri în rândurile muncitorilor prin sabotarea măsurilor de asigurare a hranei oamenilor muncii. Astfel, EIDLITZ ZOLTAN, arată în declarația sa din 3 Iulie 1952, următoarele:

"O altă problemă pe care o cunosc de la VASILE LUCA și de la WEISZ, directorul general al B.C.I. este în legătură cu aplicarea H.C.M. nr. 1108 care se referea la creerea condițiilor ca în sectorul socialist la sfârșitul anului să avem un milion de porci, pentru a asigura hrana muncitorilor și ca o măsură pentru a combate specula chiburilor.-

În această problemă VASILE LUCA susținea teoria că trebuie să construim utilaj modern care necesită ciment, cărămizi și mână de lucru calificată, lucru care în momentul de față nu se putea

MODORAN VASILE arată în declarațiile sale că a primit dela VASILE LUCA dispozițiuni de suspendarea gratuității medicamentelor la stațiunile ambulatorii cu începere dela 1 Ianuarie 1952, fără să existe în această privință o hotărâre a Consiliului de Miniștrii. Această măsură luată în mod ilegal și fără o acțiune de lămurire în prealabil, a creiat mari frământări și nemulțumiri în rândul muncitorilor din fabrici și uzine.-

5/. Politica de Cadre:

În privința politicii dușmănoasă de cadre imprimată de VASILE LUCA și aplicată de fosta conducere a sectorului financiar-bancar și în cooperație, RADULESCU GHEORGHE arată în declarația sa din 7 Iunie 1952, următoarele:

"Tot în ce privește izolarea sa de partid, VIJOLI AUREL a dus o politică personală de cadre, ascunzând devierile lui față de partid. Astfel el a menținut în Banca de Stat salariați care după avizul comitetului de partid urmau să fie îndepărtați ca necorespunzători din punct de vedere politic, iar la criticile ce i s'au adus el răspundea că linia pe care el merge este aceea trasată de VASILE LUCA.-

În legătură cu cele de mai sus, chiar mie personal VIJOLI AUREL mi-a spus la fel ca și celorlalți consilieri, că VASILE LUCA i-a trasat linia ca să mențină în funcțiune elemente cu antecedente politice necorespunzătoare, dacă aceștia sunt buni profesioniști.-

iar WEISZ IOAN, în declarația sa din 7 Iunie 1952, arată următoarele:

"În politica de cadre VASILE LUCA a tolerat menținerea în aparatul financiar a unor elemente dușmănoase. Astfel de exemplu am cerut încă din Iulie 1951, schimbarea directorului MENDEL cerând în acelaș timp două elemente muncitorești, la care a răspuns că MENDEL poate să mai rămână. Cu toate că i s'a atras atenția de unii funcționari și chiar de mine, mi-a spus că îl schimbă pe VIJOLI dar nu a făcut aceasta.-

Deasemeni sarcina dată de partid de a ridica și promova elemente muncitorești, nu a fost adusă la îndeplinire".-

IACOB ALEXANDRU arată în declarația sa din 26 Iunie 1952, că VASILE LUCA s'a împotrivit la îndepărtarea unor tehnicieni dela Departamentul Livrărilor, deși aceștia aveau un trecut dubios și o poziție dușmănoasă față de interesele clasei muncitoare.-

Insfârșit, în declarația sa din 26 Iunie 1952, EIDLITZ ZOLTAN arată următoarele:

"De la venirea mea în Ministerul de Finanțe, am observat că în acest Minister se duce o politică de cadre antimuncitorească și de promovare și apărare a elementelor dușmănoase, ca: PEPE DUMITRESCU inspector general, MICHI DUMITRESCU inspector general, SURDU administrator financiar și alții.-

Am arătat în adunări, ședințe și chiar lui VASILE LUCA, personal, că în Ministerul de Finanțe se găsesc elemente dușmănoase și că sunt apărate de CRAIU. Atitudinea lui VASILE LUCA era cunoscută printr'un discurs pe care l-a ținut în fața administratorilor financiari și organelor de control în care arăta că singurul criteriu pentru promovarea în funcții administrative, sunt cunoștințele profesionale".-

6/. Manifestări antipartinice și antisovietice.

În declarația sa din 3 Iulie 1952, SOLYMOS IVAN arată că în Martie 1952, numai după două zile de la scoaterea lui VASILE LUCA din conducerea Ministerului de Finanțe, cu ocazia unei ședințe a comitetului executiv al Cooperăției, VASILE LUCA a comentat scrisoarea închisă a Comitetului Central către membrii de partid, sub forma unui instructaj dat celor prezenți în spiritul vederilor sale pe următoarele puncte:

"1/. Problema prețurilor, căutând să imprimăm că punctul său de vedere este just, exprimându-se astfel:

"prețurile de pe piață nu pot fi influențate ele se formează liber". Tot în legătură cu prețurile el a arătat că observația din scrisoarea închisă privitoare la broșura sa despre cooperăție care ar fi influențat prețurile produselor agricole nu este justă, fiindcă principiile expuse în broșură sunt juste.-

2/. Deasemenea a căutat să imprime că nu s'au vândut multe mărfuri în preajma reformei bănești.-

3/. În privința achizițiilor a căutat să ne demonstreze că politica de achiziții dusă de către cooperăție a fost justă și că vinovate în legătură cu această problemă ar fi celelalte sectoare de Stat care fac achiziții".-

În declarația sa din 3 Iulie 1952, EIDLITZ menționează o afirmație făcută de VASILE LUCA, care caracterizează poziția acestuia și anume: atunci când în 1950 NISTOR ALEXANDRU i-a atras atenția că Ministerul de Finanțe este atacat din cauza greutăților pe care le face unităților industriale și

comerciale de Stat, VASILE LUCA i-a răspuns:

"Dacă unitatea internă din Ministerul de Finanțe se va menține, nu trebuie să avem frică de nimeni și să aplicăm toate măsurile oricât ar fi de riguroase".-

In declarația sa din 1 Iulie 1952, SOLYMOS evidențiază o atitudine net antisovietică a lui VASILE LUCA. Astfel, el erată:

"Pot arăta o serie de aspecte ale discuțiilor și hotărârilor luate în aceste ședințe de către conducerea Ministerului, în totul opuse părților și indicațiilor date de consilierul COZORENCO. Astfel am asistat la una din aceste ședințe, când consilierul COZORENCO a propus reorganizarea Băncii de Stat pe principii noi socialiste. In această ședință s'a hotărât ca VIJOLI să prezinte un proiect de reorganizare a Băncii de Stat. VIJOLI prezentând proiectul s'a pus în discuție în prezența consilierului COZORENCO, care nu a fost de acord cu acest proiect. COZORENCO a arătat că proiectul prezintă o reorganizare formală, fără a asigura Băncii o activitate după principiul socialist și anume proiectul nu asigură descentralizarea muncii pe teren, care rămâne centralizată în mod birocratic. Proiectul nu asigură încasarea numerarului dela unitățile comerciale prin organele Băncii, etc. Față de aceste observații făcute de COZORENCO și contrarii proiectului și schemei prezentate de dânsul, s'a pus în aplicare proiectul prezentat de către VIJOLI, fiind susținut de către VASILE LUCA, IACOB și CRAIU".-

O altă manifestare antisovietică este arătată în continuare după cum urmează:

"VASILE LUCA avea o atitudine dușmănoasă interzicând ca bunurile Statului să se asigure la întreprinderile Sovrom-Asigurare. După discuții îndelungate cu ALEXANDROV, directorul Sovrom-Asigurării, VASILE LUCA a admis doar atât ca asigurările vechi să fie deocamdată menținute".-

DOBRIS GHEORGHE, fost director al Direcției Cereale din Centrococoop, arată în declarația sa din 3 Iunie 1952:

"VASILE LUCA a afirmat ca răspuns la observația lui HULDUBAN, că organele locale nu dau concursul la achiziții: "In zadar s'a făcut până jos prelucrarea scrisorii închisă a C.C. dacă munca nu s'a îmbunătățit cu nimic", vrând prin aceasta să minimalizeze importanța acestui document de partid în fața subalternilor săi".

O serie de manifestări antisovietice și opuse liniei Partidului ale lui VASILE LUCA, rees din declarațiile numitului dr. LORINCZ ERNEST, care a fost cercetat în cursul anilor 1950-1952, în urma unor acuzații pe care acesta le aducea lui VASILE LUCA pe care îl considera ca susținătorul, sprijinitorul și îndrumătorul C.C. al U.P.M. alături de BANYAI LADISLAU, GALL GAVRIL și CZIKO; în același material se arată că TECHARI GEORGESCU a fost un susținător al politicii naționaliste a lui VASILE LUCA. Redăm ca fiind mai semnificative din acest material, următoarele citate:

"Susțin cu deplina mea conștiință politică de membru al Partidului, că în privința otravei naționaliste propaganda electorală a U.P.M-ului a întrecut lozincile naționaliste ale partidelor fasciste din Ungaria lui HORTI".

"Așa a compromis banda lui BANYAI cu știrea lui VASILE LUCA, reforma agrară, una din realizările cele mai revoluționare ale P.C.R-ului în fața maselor largi maghiare".-

"Banda fracționistă a C.C. al U.P.M. a desfășurat în mod conștient o activitate naționalistă în țara noastră al cărui rezultat se poate vedea în literatura maghiară editată și difuzată de conducătorii U.P.M-ului".

"După părerea mea, conform impresiilor și dovezilor mele concrete nenumărate, LUCA este un bandit, dușmanul lui STALIN. În Jugoslavia comunistii sunt în ilegalitate datorită lui TITO, dar LUCA și TECHARI GEORGESCU vor cădea cum au căzut RAJK și KOSTOV".

"Conducătorii U.P.M-ului în frunte cu BANYAI LADISLAU au declarat deschis că acțiunile lor dușmănoase, politica lor antistalinistă este cunoscută, aprobată și îndrumată de VASILE LUCA. În satele maghiare U.P.M-iștii au ajutat pe elementele chiaburești în dauna țăranilor săraci și mijlocași. În majoritatea cazurilor organizațiile sătești ale U.P.M-ului au fost conduse de elemente chiaburești. Conducătorii U.P.M. fiind întrebați de toate acestea, au răspuns că și VASILE LUCA știe și este de acord cu acest lucru".-

Vorbind despre unii conducători ai U.P.M-ului, LORINCZ ERNEST arată că aceștia i-au spus că VASILE LUCA ține sub influența sa pe TECHARI GEORGESCU și că ei pot aranja orice și oricând prin Ministerul de Interne.-

Aceste manifestări coincid de altfel cu afirmațiile dușmănoase ale lui VASILE LUCA rezultate din declarațiile lt. maj. SISMAN. Astfel, acesta arată că față de BALINT FRANCISC, LUCA s'a exprimat că Troțki a făcut o adevărată politică progresistă iar tov. STALIN și LENIN au deviat. Deasemeni că într-o discuție cu EIDLITZ, SISMAN l-a auzit afirmând că Ardealul va fi mai târziu o republică liberă pe care VASILE LUCA o va

conduce.-

In ce privește comportarea necorespunzătoare cu calitatea sa de vechi ilegalist, ministru în funcțiune și membru în Biroul Politic al C.C., ca și abaterile sale dela morala proletară, din declarațiile reținuților în problema noastră ca și din declarațiile unor martori, rezultă că VASILE LUCA a avut o viață particulară imorală, încurajând și corupția altora. Astfel, EIDLITZ ZOLTAN în declarația sa din 2 Iulie 1952, arată următoarele din care se vede interesul lui VASILE LUCA în tratativele pentru mușamalizarea unei afaceri de de-vize în problema sionistă:

"Referitor la problema trimerii sioniștilor în justiție a doua oară, trebuie să menționez că avocatul KOHEN, într'o dimineață m'a acostat pe stradă în fața Ministerului, vrând să-mi vorbească despre arestarea pentru a doua oară a sioniștilor. Eu nu am stat de vorbă cu el și am trecut mai departe. Cam în acelaș timp am fost chemat și de ZAHARESCU șeful Poliției Aurului dela Banca de Stat care mi-a comunicat că sioniștii urmează să fie trimiși din nou în justiție de către organele Miliției pentru acelaș fapt și arăta și părerea sa că degeaba îi mai trimitem căci vor fi achitați. Peste câteva zile am fost chemat la telefon de ministrul Justiției NITULESCU care mi-a spus că se află la el avocatul KOHEN în legătură cu aceeaș problemă. La convorbirea între mine și NITULESCU a asistat și VASILE LUCA, care în urma explicației dată de mine, a fost de acord cu răspunsul meu de a nu fi trimiși în justiție".-

Amănunte în această privință care întăresc presupunerea noastră că VASILE LUCA nu este străin de hotărârea luată în această chestiune ca cei de mai sus, să nu fie trimiși în justiție, sunt date de CRAIU IOAN, în declarația sa din 3 Iunie 1952:

"In anul 1949, au fost prinse societățile sioniste din țară ca făcând trafic de devize. Au fost amendate atât conform legii devizelor cât și după legea fiscală și înaintea Parchetului. EIDLITZ ZOLTAN împreună cu prietenul său un anume GABOR, funcționar la Ministerul Afacerilor Străine, au încheiat în numele Ministerului de Finanțe fără nici o delegație, o convenție cu societățile sioniste, prin care în schimbul sumei de 500.000 franci elvețieni, sumă care să se depună la Banca R.P.R. București în contul Statului se obligă ca Ministerul de Finanțe să retragă actele dresate, să scoată dela Parchet pe cei arestați și să intervină pentru a fi puși în libertate".-

Convenția din partea sioniștilor s'a încheiat printr'un avocat KOHEN care a afirmat față de mine că pentru serviciul făcut a depus pe numele lui EIDLITZ ZOLTAN și GABOR, suma de 50.000 franci elvețieni la o Bancă în străinătate, fără să precizeze Banca. Această afirmație avocatul a făcut-o atunci când eu nu am vrut să execut convenția pentru care ulterior am primit ordin din partea lui VASILE LUCA, ca s'o execut".-

Tot CRAIU mai arată în aceeaș declarație că EIDLITZ ZOLTAN a fost scăpat de arestare de către VASILE LUCA, atunci când în urma unor fraude făcute de acesta el urma să fie reținut de către Parchetul General al R.P.R.

Un fapt important relatat de EIDLITZ ZOLTAN în declarația sa din 3 Iunie 1952 și care urmează a fi adâncit, este acela că în perioada când fostul ministru de externe ungar RAJK se afla la Sinaia în 1948 sau 1949 împreună cu mai mulți conducători ai Partidului Celor ce Muncesc din Ungaria în concediu de odihnă, VASILE LUCA s'a îngrijit să atașeze pe lângă acesta doi însoțitori, făcând aceasta pe cont propriu și fără a consulta Partidul. EIDLITZ subliniază deasemeni raporturile de prietenie ce existau între Vasile Luca și Rajk.-

SZABO ADAIBERT arată în declarația sa din 16 Iunie 1952, că în toamna anului 1947, VASILE LUCA a intervenit pentru eliberarea criminalului de război KOVASZNAI GABOR care a și fost pus în libertate. SZABO adaugă:

"După ce KOVASZNAI GABOR a fost pus în libertate VASILE LUCA mi-a transmis prin fratele său TOPH GEZA, deputat al Marelui Adunări Naționale că oricine mă va întreba despre acest lucru, să nu spun că el a aranjat ștergerea lui KOVASZNAI GABOR de pe lista criminalilor de război".-

Dintr'o declarație a slt. de securitate CORANDA MARIN, rezultă că întâlnindu-se cu VASILE LUCA în ziua de 21 Iunie 1952, acesta a avut față de el o ieșire antipartinică, dușmănoasă și dăunătoare autorității conducerii noastre, plângându-se că frații săi sunt persecutați și unul a fost chiar arestat. Comentând față de martorul CORANDA MARIN împrejurările în care a fost demis, VASILE LUCA a adăugat: "Ce ar fi spus lumea dacă eu m'aș fi sinucis?".

Dintr'o altă declarație a tov. lt. maj. SISMAN AFANASE, fost însoțitor al lui VASILE LUCA, rezultă o serie întreagă

de abateri dela morala proletară și aspecte ale vieții imorale a lui VASILE LUCA. Astfel, SISMAN arată că VASILE LUCA a avut legături intime cu mai multe femei, dintre care unele chiar îngrijitoare în propria sa casă, cu care făcea chefuri și pe care le întreținea, mobilându-le locuințele cu ajutorul lui EIDLITZ ZOLTAN.-

Deasemeni reese din aceeaș declarație că LUCA mai întreținea din fondurile secrete ale Ministerului rudele acestora având o serie întreagă de protejați pe care i-a ridicat în funcții de răspundere, fără a ține seama că prin comportarea și antecedentele lor, aceștia nu corespundeau sub nici o formă cerințelor Partidului nostru.-

C O N C L U Z I I :

Gravele acuzații conținute în materialul citat constituiesc o puternică dovadă că VASILE LUCA este vinovat în primul rând pentru politica criminală și trădătoare pe care a desfășurat-o în calitatea sa de Ministru al Finanțelor, imprimând politica sa dușmănoasă fostei conduceri a sectorului financiar-bancar și al cooperăției.-

Cele arătate în declarațiile citate urmează însă a fi adâncite prin reținerea și trecerea la cercetări directe a lui VASILE LUCA, pentru lămurirea obiectivelor dușmănoase Partidului și regimului nostru pe care le-a urmărit prin întreaga sa activitate.-

În urma faptului că în această problemă se află arestate mai multe elemente care se fac vinovate de sabotaj economic și financiar, considerăm că în stadiul în care a ajuns cercetarea acestei probleme, este absolut necesară reținerea lui VASILE LUCA, care prin autoritatea de care s'a bucurat până la demascarea sa, a inițiat și dirijat toate aceste acțiuni și care în cea mai mare măsură poate ajuta la descoperirea și sancționarea tuturor vinovaților.-

In afară de considerațiunile arătate, reținerea lui VASILE LUCA se mai impune și pentru faptul, că în discuția cu slt. CORANDA MARIN - după cum am arătat mai sus, - el a lăsat să se înțeleagă că s'a gândit la sinucidere, existând deci posibilitatea ca el să încerce a se sustrage dela justa sancționare a faptelor sale.-

PROPUNERI :

Față de activitatea criminală de sabotare a politicii financiare și economice a Partidului nostru, propunem reținerea lui VASILE LUCA și cercetarea lui în vederea stabilirii și sancționării activității sale dușmănoase.-

CONEL DE SECURITATE

L. Dulgheru
L. Dulgheru

SS/CM

5 ex.